

ОСНОВНІ КОМПОНЕНТИ УСПІШНИХ ІННОВАЦІЙ В ОСВІТІ

ЯЦКЕВИЧ І.В.

Одеська державна академія будівництва та архітектури, м. Одеса. Україна

Інновації в освіті - це процес розроблення та впровадження нових або покращення складових навчального процесу, який враховує узгодженості між потребами та інтересами зацікавлених сторін, - здобувачів, викладачів та роботодавців.

Дана проблематика особливо актуальна в умовах воєнних дій в Україні. Так, питаннями з безпеки у закладах освіти, обмеженість фінансових, технологічних та людських ресурсів, психологічна виснаженість викладачів і здобувачів тощо досліджувались такими вченими як Н. Борецька, С. Василюк-Зайцева, О. Гудзенко, Л. Дзевицька, В. Козленко, М. Марковська та ін. [1...5].

Інновації в освіті можуть включати зміни у змісті, педагогіці, оцінюванні або способах подачі. Інновації в освіті сприяють підвищенню залученості, мотивації та успішного навчання здобувачів, а також сприяти їхній творчості, співпраці та критичному мисленню. Однак інновації в освіті сприяють виникненню опору внаслідок проблем та протиріч, які потребують ретельного планування, оцінки та підтримки. Для ефективного впровадження інновацій у закладах вищої освіти (ЗВО) рекомендується поетапно реалізовувати ряд компонентів:

1. Бачення та цілі. Першим етапом успішного впровадження та реалізації інновацій у ЗВО є наявність чіткого й спільного бачення та цілей з досягнення бажаних результатів і впливу змін. Це передбачає визначення мети, обґрунтування і масштабу інновації, а також очікуваних переваг та наслідки які несуть за собою зміни, як позитивні, так і негативні. Розуміння бачення та цілей всіх учасників інноваційного процесу допомагає узгодити їхні дії, повідомити напрями й пріоритети, спрямовувати процеси прийняття рішень та формування показників оцінювання.

Бачення та цілі повинні ґрунтуватися на фактичних даних і дослідженнях та відображати потреби та інтереси здобувачів, викладачів та роботодавців.

2. Співпраця та участь. Другим компонентом успішних інновацій у ЗВО є розвиток культури співпраці та участі зацікавлених сторін, які беруть участь у змінах. До них відносять: здобувачів, викладачів, представники влади, батьки, члени спільноти та зовнішні партнери. Співпраця та участь сприяють підвищенню якості, актуальності й різноманітності навчального процесу у ЗВО, а також підвищенню відповідальності, прихильності й підтримці інновацій.

Дану компоненту можна сприяти шляхом створення можливостей для діалогу, зворотного зв'язку, спільного розроблення та реалізації інноваційного процесу у ЗВО, а також шляхом надання фінансових й технологічних ресурсів, формування системи мотивації, визнання тощо.

3. Гнучкість та адаптація. Третім компонентом успішної реалізації інновацій у ЗВО є забезпечення гнучкості та адаптації під час розроблення та реалізації інновації з урахуванням зовнішніх та внутрішніх факторів. Це означає реагування на мінливі потреби, інтереси та умови здобувачів, викладачів та роботодавців, а також на проблеми, що виникають у процесі здійснення інноваційного впровадження. Так, до них можна віднести "тривоги", перебої зі світлом та мережі Інтернет, відсутність або нестача технічного забезпечення для навчального процесу тощо.

Гнучкість і адаптація можуть бути досягнуті шляхом прийняття циклічного та ітеративного підходу до розроблення, тестування та перегляду навчального процесу, а також шляхом включення механізмів зворотного зв'язку, систем моніторингу та інструментів оцінювання.

4. Професійний розвиток і підтримка. Наступний компонент - забезпечення професійного розвитку і підтримки викладачів та адміністративного персоналу, які відповідають за реалізацію навчального процесу та управління ним. Професійний розвиток і підтримка містить у собі оснащення їх знаннями, навичками та підходами, необхідними для ефективного та впевненого впровадження інновацій у навчальний процес. Професійний розвиток і підтримка можуть включати навчальні семінари, коучингові сесії, програми роботи та особистісного розвитку, мережі взаємного навчання, онлайн-платформи та інші ресурси.

Професійний розвиток і підтримка сприяють усуненню проблем та труднощів, з якими викладачі та адміністратори можуть зіткнутися у процесі впровадження інновацій, такі як опір, невизначеність, робоче навантаження або стрес.

5. Забезпечення та поліпшення якості. П'ятим компонентом успішних інновацій у ЗВО є створення механізмів забезпечення та поліпшення якості, що забезпечують відповідність навчального процесу стандартам, очікуванням і цілям зацікавлених сторін. Це передбачає встановлення чітких і вимірних критеріїв, показників і результатів навчального процесу, а також збирання та аналіз відповідних даних для оцінювання ефективності, результативності та впливу інновацій на навчальний процес ЗВО. Забезпечення і поліпшення якості може також включати виявлення сильних і слабких сторін, можливостей і загроз та формування рекомендацій щодо вдосконалення навчального процесу.

Забезпечення та поліпшення якості можуть допомогти продемонструвати цінність, підзвітність і стійкість навчального процесу ЗВО, а також вплинути на політику з проходження практики.

6. Інноваційна культура та мислення. Шостим і останнім компонентом успішних інновацій у ЗВО є культивування інноваційної культури та мислення серед зацікавлених сторін, які беруть участь у змінах. Даний компонент формує середовища, яке заохочує та підтримує творчість, експериментування, креативність, прийняття ризику та навчання на невдачах. Інноваційна культура та спосіб мислення також можуть сприяти розвитку почуття цікавості, дослідження, а також готовності до самоосвіти, саморозвитку тощо.

Інноваційну культуру та спосіб мислення можна розвивати шляхом моделювання та заохочення інноваційної поведінки та стосунків, а також шляхом надання можливостей для натхнення, роздумів та святкування.

Проведені дослідження дають змогу зазначити, що успішне впровадження інновацій в освіту можливо за рахунок активного процесу впровадження у ЗВО нових стратегій і методів навчання. Метою впровадження нових стратегій і методів навчання сприяє покращенню результатів ЗВО, допомагає підвищити успішність здобувачів, що обґрунтовує подальші наукові дослідження.

Література:

1. Марковська М. 10 проблем освіти, які можуть стати кризою у 2023-му. URL: <https://life.pravda.com.ua/society/2022/12/30/252084/> (дата звернення: 21.03.2024).
2. Корильчук Н.І., Дзевицька Л.С., Василюк-Зайцева С. В. Проблеми та перспективи сучасної освіти України: спроби наукової рефлексії. Академічні візії. Випуск 16. 2023. URL: <file:///D:/%D0pdf> (дата звернення: 21.03.2024).
3. Козленко В. Проблеми української освіти: як та на що вплинуть втрачені 3 роки. UNIAN.NET. URL: <https://www.unian.ua/society/problemi-ukrajinskoji-osviti-yak-ta-na-shcho-vplinit-vtracheni-3-roki-12363165.html> (дата звернення: 21.03.2024).
4. Борецька Н., Гудзенко О. Проблеми розвитку вищої освіти в сучасних умовах. URL: https://er.knutd.edu.ua/bitstream/123456789/16868/1/PIONBUG_2020_P070-071.pdf (дата звернення: 21.03.2024).
5. Вища освіта в Україні: зміни через війну: аналітичний звіт / Є. Ніколаєв, Г. Рій, І. Шемелинець. Київ: Київський університет імені Бориса Грінченка, 2023. 94 с.